

Advies (en verslag vanuit de buurt) n.a.v. bouwplannen voormalige Mavo terrein aan de Imboslaan

DATUM: 13 januari 2021
VAN: Wijkplatform Dieren Noord Oost
AAN: de gemeente Rheden

Inleiding

Wijkplatform Dieren Noord Oost (hierna: 'DiNO') is gevraagd een advies uit te brengen over de uitgangspunten, zoals de gemeente Rheden (hierna: de 'gemeente') die heeft verwoord voor de plannen voor bouw aan de Imboslaan. Hiervoor werkt DiNO samen met Stichting Behoud Bos in Dieren (hierna: 'SBBiD'). SBBiD zet zich al langere tijd in voor het behoud van natuur, onder andere in genoemd gebied. Ook bewoners van de Sparrenhof zijn – vanaf het begin – bij het proces betrokken.

Totstandkoming advies

Door de corona-ontwikkelingen en de beperkingen voor samenkomsten, heeft het formuleren van het advies meer tijd gekost dan aanvankelijk gepland. (overleggen en communiceren is in deze tijd een uitdaging, ook het ontbreken van detailinformatie heeft de nodige tijd gekost qua uitleg en toelichting aan diverse buurtbewoners)

Er is een wijkkrant uitgegeven om buurtbewoners te informeren en te vragen te reageren op de plannen. Het is niet mogelijk geweest een informatiebijeenkomst voor buurtbewoners te organiseren. De vraag is daardoor hoe goed we iedereen hebben kunnen bereiken, met name nu niet iedereen even digitaal vaardig is.

Een aantal mensen heeft direct al inhoudelijk gereageerd op de uitgangspunten, anderen hebben in een latere fase meegedacht over het advies. Het eindresultaat van al deze inspanningen ligt voor u. Kanttekening daarbij is dat er veel informatie nog mist. Dat hebben we ook gemerkt aan de vragen die er vanuit de buurt bij ons terecht kwamen. Ons advies is dan ook doorspekt van de nodige vragen over nog openstaande punten, zaken die nog onduidelijk zijn of nog niet uitgezocht lijken te zijn.

U zult begrijpen dat het formuleren van dit advies heeft de nodige tijd en inspanning gekost. We hebben dit zo zorgvuldig en volledig mogelijk willen doen, met de betrokkenheid en ruimte voor een ieder om zijn mening te geven. Dit heeft geresulteerd in de uiteenzetting onder 'Reactie op de gemeentelijke uitgangspunten'. Bij een aantal punten ziet u cursieve tekst. Dit zijn reacties van omwonenden die een-op-een zijn overgenomen. Gelet op de tijdsdruk en om de hoeveelheid werk voor ons nog enigszins behapbaar te houden, hebben we ervoor moeten kiezen het op deze manier vorm te geven. Daardoor heeft ons advies soms aan bondigheid ingeboet. Wij hopen op uw begrip daarvoor.

Vervolg

We hebben eerder gevraagd om mee te mogen lezen in de kadernota voorafgaand aan vaststelling door de gemeenteraad. Dit verzoek is niet gehonoreerd. Wel zouden wij graag inzichtelijk willen hebben welke punten uit dit advies al dan niet zijn meegenomen in de kadernota en welke motivering daar achter ligt. Uiteraard zien we daarnaast ook de door ons gestelde vragen beantwoord. Wij verzoeken u daarom om in ieder geval separaat aan ons te reageren op de vragen en adviezen uit deze notitie. U kunt daarbij gebruik maken van de aangebrachte nummering, die is gebaseerd op uw nummering van de uitgangspunten (van de notitie van uw hand, zoals gepubliceerd in de wijkkrant).

Reactie op gemeentelijke uitgangspunten

Hieronder wordt er gereageerd op de door de gemeente geformuleerde uitgangspunten, die in onderstreepte tekst zijn weergegeven.

1. Het te ontwikkelen gebied bestaat uit de voormalige toegangsweg van de school en het gebied ten oosten daarvan tot aan de begraafplaats en wordt aan de noordzijde begrensd door de kadastrale perceelsgrens van de voormalige school en aan de zuidzijde door de Imboslaan. De oppervlakte van het plangebied beslaat zo'n 1,65 ha. Het ten noorden en westen van het plan gelegen bosgebied wordt dus niet meegenomen in deze startnotitie.
  - 1.1 **VRAAG: Hoe verhoudt zich dat tot punt 7 – als er in het bosgebied een fietspad wordt gerealiseerd, dan maakt dat gebied toch ineens wel weer deel uit van het plangebied? Wat is nu wel en niet plangebied en welk gebied blijft ongemoeid?**
  - 1.2 **AANVULLEND ADVIES:** *verkleining van het gebied moet niet leiden tot sterk geconcentreerde woningbouw, kijk goed naar het plan voor een fietspad en naar de in dit verband eerder gestelde voorwaarden van de provincie. Voorkom overlast voor de huidige omliggende bewoners.*
  - 1.3 **AANVULLEND ADVIES: Meer oog voor het volgende stuk bos:** *Dit gebied bevat meer dan het oorspronkelijke MAVO-kavel. Een stuk ten Noorden van de Imboslaan en ten Oosten van de toegangsweg tot het oorspronkelijk bebouwde deel is er bij getrokken. De gemeenteraad is hiermee akkoord gegaan, nadat de Wethouder aan D66 had verzekerd, dat er niet meer dan 3 monumentale bomen in het hele plangebied geveld zouden worden.(raadsvergadering waarbij Noël Steentjes insprak)
Maar is er wel voldoende oog geweest voor dit stukje bos, met minimaal 9 monumentale bomen? Het ligt namelijk een meter dieper dan de oorspronkelijke MAVO-kavel en er moet flink wat aarde opgebracht worden, voordat er gebouwd kan worden. Alle bomen zullen daar dus doodgaan en niet alleen de 9 monumentale bomen, maar ook de andere grote bomen die er staan. Dus dat er maar 3 bomen worden opgeofferd, is onjuist.*
  - 1.4 **AANVULLEND ADVIES:** *Het gebied ligt ten Oosten van een zeldzaam stuk Groen Cultureel Erfgoed en ten Westen van twee bewoonde Dassenburchten. Dus een zeer kostbaar en kwetsbaar stukje natuur. Dit in tegenstelling tot het gehanteerde “van lage ecologische waarde”. Alleen al vanwege de kwetsbaarheid van het stuk Cultureel Erfgoed moet er een zeer zorgvuldige planning plaats vinden.*
2. Er worden 35 woningen gerealiseerd.
  - 2.1 De wethouder heeft in eerdere instantie toegelicht dat het aantal woningen geen doel op zich is; eerst moet worden bekeken welke mogelijkheden er zijn in het gebied. Alle natuuronderzoeken zijn immers nog niet afgerond (toch?). **ADVIES: formuleer het aantal woningen niet als keihard doel, maar meer als een streven.**
  - 2.2 **AANVULLEND ADVIES:** *bouw vernieuwend en zeer klimaatvriendelijk zoals huis van weerman Gerrit Hiemstra met o.a. kalkhennep blokken. Wordt er natuur inclusief gebouwd, kijk goed naar de nut en noodzaak, overweeg tiny woningen.*
3. Er mag maximaal in vier lagen gestapeld worden (een hoogte van circa 12-13 m vanaf maaiveld).
  - 3.1 **VRAAG: Hoe verhoudt dit zich tot punt 6 – hoe ziet de gemeente de combinatie van een groen karakter en hoogbouw?** 12/13 meter hoog is flink hoog. Dat gaat ten koste van het groene karakter van het gebied en zal bovendien niet zonder gevolgen zijn voor de omliggende natuur.
  - 3.2 **ADVIES: bij eerdere bouwplannen is het maximale aantal woonlagen (terecht) teruggebracht naar drie lagen. Laat dat nu ook de maximale grens zijn.**

- 3.3 **AANVULLEND ADVIES:** *Hoogbouw is niet wenselijk, dit werkt ongewenste bewonersconcentratie in de hand. Dit gaat ook tegen de gemaakte afspraken van de vorige keer in.*
4. Er moeten minimaal 10 sociale huurwoningen worden gerealiseerd. Vivare wil deze woningen realiseren.
- 4.1 **VRAAG: zijn er echt sociale huurwoningen nodig?** In 'Samen wonen in Rheden, Woonvisie Gemeente Rheden 2020-2026' (pagina 37) staat immers "Het aantal sociale huurwoningen is de laatste jaren gestegen. Recent onderzoek laat zien dat er in deze sector voldoende woningen zijn." De 'afpraak' over het realiseren van sociale huurwoningen lijkt dus inmiddels achterhaald.
- 4.2 **ADVIES: áls er al sociale huurwoningen moet komen: idem als 2.1.** Het aantal sociale huurwoningen hangt, nemen we aan, af van het totaal aantal woningen? Formuleer het dan ook in die vorm, namelijk: 30% van het totaal aantal woningen.
- 4.3 **AANVULLEND ADVIES:** *Locatie sociale huur, sociale woningbouw achterin niet wenselijk door veel verkeersbewegingen door gebied en kans op creatief gebruik van achterliggend bos, graag grenzend aan de Imboslaan.*
- 4.4 Vanuit de omgeving van het bouwplan is belangstelling voor de sociale huurwoningen die eventueel gebouwd gaan worden.
5. De duurzaamheids- en klimaatadaptatie opgave komt nadrukkelijk en herkenbaar tot uitdrukking in de bebouwing en terreininrichting. Een BREEAM score 2 'good' en 0 op de meter woningen zijn hierbij de minimale vereisten. In de ontwikkeling van het plan worden steeds de opties voor niveau 3 en 4 ook meegenomen, zodat de raad uiteindelijk 3 varianten voor besluitvorming krijgt voorgelegd: met twee, drie en vier sterren BREEAM score.
- 5.1 Volgens de woonvisie 2020-2026 van de gemeente Rheden (pagina 28/29) is een ondergrens dat 'very good' (3 sterren) moet worden gescoord!
Twee sterren is overigens ook erg laag, dat betekent dat er maar 40% wordt gescoord. Dat betekent dus dat het streven is om de duurzaamheids- en klimaatadaptatie-opgave maar beperkt te behalen? Ecologie is bovendien maar één van de negen categorieën voor de Breeam-score. In theorie is het dus mogelijk om op dit punt geen of weinig punten te halen en alsnog een aantal Breeam-sterren te behalen. De Breeam-score is dus geen garantie voor behoud van natuur/ecologische waarde.
ADVIES: Streef vier sterren na. In ieder geval dient de mogelijkheid van twee sterren te komen vervallen, nu dit strijdig is met gemeentelijk beleid (Woonvisie 2020-2026).
- 5.2 **VRAAG: Is er al een Breeam-expert of -assessor betrokken?** Het wordt geadviseerd dit in een zo vroeg mogelijk stadium te doen.¹ **ADVIES: Zo nee, betrek zo snel mogelijk een Breeam-expert/-assessor.** Is het financiële kader bepaald voor Breeam score 3 of 4?
- 5.3 **AANVULLEND ADVIES:** *bouw energie neutraal, hoe om te gaan met zonne energie, hoe voorkomen we kap van bomen, sedumdaken en planten (bijv. Hedera) tegen de muren. zo mogelijk geïrrigeerd met opvangen regenwater. Ook tegen brandgevaar! Regenwater opvangen voor gebruik.*
- 5.4 **AANVULLEND ADVIES:** *in de raadsvergadering waarin tot realisatie is besloten is tevens besloten om de twaalf aanwezige bomen van grote omvang er maximaal drie te kappen. Op deze wijze gaat het groene karakter minder verloren. De meeste woningen zullen daarmee nog gedurende de dag vooral in de schaduw liggen. Het verschil tussen zon en schaduw op zonnepanelen varieert doorgaans van 35 tot 65% (eigen metingen). De 'nul op de meter' zal in de voorgenomen situatie een vrome wens blijven. Realiseert het*

¹ <https://richtlijn.breeam.nl/16-hoe-en-wanneer-breeam-nl-nieuwbouw-toe-te-passen-404>

college zich niet dat zij iets onmogelijks heeft besloten? Of gaat men ervan uit dat het mogelijk is om evenals bijvoorbeeld in 1990 aan de Peter van Anrooylaan, dat binnen een aantal jaren alle gespaarde bomen 'vanzelf' gerooid zullen worden? Daarnaast zullen met de huidige plannen om de saldering van opgewekte stroom stapsgewijs te beëindigen de bewoners misschien in de zomer (als de schaduw het toelaat) baat hebben van de gratis opgewekte stroom; zonder vergoeding voor de in de zomermaanden extra opgewekte stroom zal in de winter ieder van het net afgenomen KW extra betaald moeten worden. Voor wat betreft de aanleg van sedumdaken zal er voldoende zon moeten zijn om de sedum overeind te houden. Sedum is een halfschaduwplant.

6. De groene karakteristiek van park en bos zijn dominant in de opgave. (Bijlage 1 en 2 geven inzicht in de ecologische waarde van het bosgebied)
  - 6.1 **ADVIES: voordat er verdergaande plannen worden gemaakt, zorg dat er duidelijk is waar we nu precies mee te maken hebben qua ecologische waarde en natuurgebied.** Zodat die informatie niet pas opduikt bij de procedure voor wijziging van het bestemmingsplan. Meten is weten. Misschien is dit geen aantrekkelijk idee, want wat je weet, moet je ook iets mee doen. Maar het is wel dé weg om tegemoet te komen aan de aandacht die de natuur vandaag de dag nodig heeft en ook aan de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft in het maken van een gedegen belangenafweging (woningnood/financieel belang vs. natuurbelang en ecologische waarden). Uiteindelijk is dat in het belang van alle inwonenden van Dieren (Noord Oost). Hoe wordt het uitgangspunt "groene karakter" vastgehouden? De Wet Natuurbescherming stelt nu eenmaal de nodige eisen. Denk bijvoorbeeld aan het foerageergebied van de aanwezige dassen.
  - 6.2 Omwonenden hebben op eigen initiatief nader onderzoek laten uitvoeren in het gebied. Het rapport daarvan is aan de gemeente gepresenteerd. **VRAAG: op basis van de reactie van de wethouder eerder lijkt het erop dat rapport in zijn geheel terzijde wordt gelegd. Klopt dat en waarom? En, zo nee, welke punten uit het rapport worden overgenomen?** Volledigheidshalve: **ADVIES: betrek de uitkomsten van genoemd rapport (bijlage bij dit advies) bij de verdere planvorming.**
  - 6.3 **VRAAG: hoe is de ecologische waarde van de gebieden vastgesteld?** Dat blijkt niet uit de bijlage. Zie ook de opmerkingen bij punt 9.1. Is dit op basis van het rapport van Buiting? Want Buiting kwalificeerde delen van het gebied ook als 'middelhoog' en dat komt in de bijlages niet in beeld. Buiting: *"Hoewel de waarde van het grasland als middelhoog is gekwalificeerd biedt zij een ecologisch belangrijke aanvulling naast het aanwezige bos."* Het gehele gebied met lage en middelhoge waarde is in zijn geheel omgedoopt tot "beperkte waarde". De plaatjes in de bijlagen stroken dan ook niet met het advies van Buiting, dat de ecologische waarde van het gebied heeft geduid als volgt:

NATUURONDERZOEK IMBOSCHLAAN DIEREN

ECOLOGISCHE WAARDEN

opdrachtgever: gem. Rheden
schaal: 1:2.500
datum opmaak: 4-9-2017
formaat: A4 portrait
tekenaar: TL

Buiting Advies BV
Boswachter: Wiltibringing Gil Dieren
Postadres: Poolswa 98 6950 AB Dieren
Telefoon: +31(0)113 013042
E-mail: advies@buiting.nl
www.buiting.nl

LEGENDA

oude hakhout stoven

● oude hakhout stoven

waarde

■ hoog
■ middel
■ laag

Figuur 1 Afbeelding rapport Buiting

Ecologische waarden en behoud bomen

Figuur 2 Afbeelding bijlage bij startnotitie

Let wel: Het betreffende perceel is in eigendom van de gemeente, dus de enige partij in deze die het natuurbelang in dit gebied kan beschermen is de gemeente zelf. Zo heeft ook de Provincie dat beaamd, in een reactie aan een van onze buurtbewoners.

6.4 AANVULLEND ADVIES: neem de volgende informatie ter harte: *De terminologie die de gemeente hanteert als 'beperkte waarde' komt niet voor in de Wet natuurbescherming. Ook waarden als 'hoog' en 'middelhoog' en 'laag' uit het rapport van Buiting niet. De Wet Natuurbescherming kent juridisch geen algemene waardering als totaalwaarde voor een gebied. Het gaat om 'interessant voor ...'. De verdeling die Buiting maakt gaat waarschijnlijk over één enkele grassoort. Algemene typering is een onjuist gebruik voor een weergave van de plaatselijke ecologie. Het bijbehorende kaartje is dus non-informatie en kan absoluut niet worden gebruikt voor het besluit al dan niet te bouwen. Het gebied van de bouwlocatie zal ongetwijfeld van groot belang zijn voor de dassen. Deze dieren kiezen namelijk overgangsgedebied van bos en grazig terrein voor het foerageren. Slakken staan boven aan hun menu. Die vind je juist in het gebied van de bouwlocatie. Voor de dassen heeft juist dit terrein een belangrijke functie. Het gaat – samenvattend – dus niet om de typering van het hele bosgebied of van het grazige gebied op de bouwlocatie; het gaat om hetgeen zich er bevindt aan beschermde soorten of welke soorten er foerageren. Natuurlijk kun je een gebied typeren om aan te geven hoe belangrijk het is, maar gebruik die typering dan niet als onderliggend voor een besluit om al of niet te bouwen. Noem dan de functie(s). Het gaat om het de functie(s) en de waarde of belangrijkheid van een terrein hangt dus af van de functie(s) voor beschermde soorten. Een functie kan verloren gaan door ingrepen in het gebied of ingrepen in een belendend gebied waar de soorten foerageren of structurele rustplaats kiezen. De specifieke ecologische waarde is dan verminderd, zo dat heet.*

In verband met functies van het gebied het volgende:

- Het gebied is belangrijk voor veel beschermde soorten die er gedurende langere tijd wonen (meerdere soorten vleermuizen, vier spechtensoorten, bosuil, ransuil, buizerd, ringslang, hazelworm, etc.). De wet zegt dat je geen activiteiten mag ondernemen die het belang voor de aanwezige soorten schaden.

*- De bouwlocatie is dendrologisch en cultureel plaatselijk belangrijk omdat er zich een aantal oude eikenhakhoutstoven bevindt. Dit aantal is beduidend groter dan aangegeven op de kaart van het rapport Buiting. Deze hakhoutstoven zijn kwetsbaar wanneer de standplaats verandert (hoeveelheid zon, bodemsamenstelling binnen de kroonprojectie, bodemophoging of -verlaging binnen de kroonprojectie, e.d.) Buiten de hakhoutstoven is de dendrologische waarde van de bouwlocatie gering. De hakhoutstoven zijn dendrologisch belangrijk omdat zij oud genetisch materiaal doorgeven. Dit is van groot belang voor de (bio)diversiteit die aanwezig is en die we graag behouden binnen de betreffende eikensoort (*Quercus robur*). Cultureel zijn ze belangrijk omdat zij de oorzaak zijn van de aanwijzing van het gebied tot cultureel erfgoed vanwege een vroeger gebruik van het eikenhout. Een grote diversiteit van genetisch materiaal staat garant voor het overleven van de soort onder bijna alle voor de soort bedreigende situaties .*

- De grazige vegetatie op de bouwlocatie is bijzonder belangrijk voor de dassen als uitloop- en foerageergebied. De dassen zullen na de realisatie van de bebouwing zo goed als zeker verdwijnen.

- Bij het huidige gebruik van het bos zal de natuurwaarde dalen. Diffuse verrijking van de bodem met fosfaat en nitraat zal een steeds grotere aanslag doen op oude bomen en van de onder-begroeiing zal op den duur brandnetel en braam overblijven. Ten gevolge van het regulier uitlaten van honden is de ecologische waarde van veel natuurgebieden in de loop van de jaren gedaald. In de huidige maatschappij wordt het als minder sociaal ervaren wanneer dit wordt aangekaart, echter, feiten zijn niet te ontkennen.

6.5 VRAAG: Hoe belangrijk is het rapport van Buiting voor de gemeente terwijl de gemeente immers eerder liet weten dat slechts rapporten van “gerenommeerde bureaus” worden geaccepteerd? Volgens onze gegevens zijn gerenommeerde bureaus bureaus die zijn aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en van dat netwerk maakt Buiting geen deel uit (zie ook punt 9.1).

6.6 Zoals eerder al in het proces door omwonenden is benoemd, heeft ook de Provincie voor het eerst al decennia geleden aandacht gevraagd voor (het behoud van) het bijzondere natuur-karakter en ecologische waarde van het betreffende gebied. **VRAAG: Wanneer in het proces en hoe wordt de Provincie in de planvorming betrokken?**

6.7 Eerder is door DiNO aan de gemeente gevraagd naar de natuuronderzoeken in het gebied. Op 14 april 2020 heeft de heer Eskes daarop geantwoord:

“Vraag 3: Hoe staat het met de MER studie? Flora, Fauna, archeologie, etc? kunnen wij deze toegestuurd krijgen? Antwoord: Uit het ‘oude’ traject zijn een aantal onderzoeken uitgevoerd: natuuronderzoek; onderzoek das en boomarter; quickscan flora en fauna; afbeelding met bijzondere bomen; archeologisch onderzoek. Deze zijn in het kader van het WOB verzoek (januari 2019) reeds aan een aantal bewoners van de Breukinklaan verzonden. Naarmate de planvorming vordert zal ook meer specifiek onderzoek plaatsvinden en zullen randvoorwaarden worden geformuleerd waaraan het plan moet voldoen.”

6.7.1 VRAAG: tussen januari 2019 en april 2020 hebben er dus helemaal geen onderzoeken naar de natuur plaats gevonden?

- 6.7.2 **VRAAG: zijn er, behalve het onderzoek dat door omwonenden is geïnitieerd, sindsdien nog wel onderzoeken uitgevoerd?**
- 6.7.3 Uit de informatie die destijds in reactie op het WOB-verzoek is gegeven blijkt dat er drie onderzoeken waren uitgevoerd: Aanvullend onderzoek Das en Boomarter Imboslaan Dieren – april 2018, Aanvullend natuuronderzoek Imboslaan te Dieren – juli 2008, QuickScan Flora en Fauna en landschapsecologische waarden Imboslaan Dieren - november 2017. Deze onderzoeken zijn verstrekt. De voortoets Natura 2000 zou nog worden uitgevoerd. **VRAAG: is deze lijst volledig?** Er zou in ieder geval toch ook een onderzoek naar vleermuizen zijn uitgevoerd? **VRAAG: Graag ontvangen wij nog de andere rapporten, indien die er zijn. En de planning van de nog uit voeren onderzoeken (wat en wanneer?).**
- 6.7.4 **VRAAG: Hoe bruikbaar is de informatie nog uit het ‘oude traject’?** Zo is het ‘aanvullend natuuronderzoek’ al twaalf (!) jaar oud. Volgens onze gegevens zijn rapporten ouder dan drie jaar niet meer actueel en daarmee niet meer bruikbaar (geen zeggingskracht (meer)).
- 6.8 **AANVULLEND ADVIES:** *bouw met nestholtes in de muren, kijk naar andere mogelijkheden ter bevordering van het groene karakter.*
7. Er wordt bezien of een fietsverbinding vanaf de Imboslaan naar het fietspad Cederlaan-Meidoornlaan mogelijk is, waarbij natuurwaarden en de ruimte voor woningbouw worden meegewogen.
- 7.1 Het bosgebied is dus toch plangebied? **ADVIES: niet voor niets is besloten (o.a.) het gebied ten noorden buiten het plangebied te houden. Laat dit gebied van ook ongemoeid en zie af van het fietspad.** Een fietspad aanleggen brengt schade aan aan de natuur, zoals ook geldt voor geluidsoverlast en verlichting. Je beschermt en behoudt natuur niet door er een verkeersbestemming aan te geven. De Provincie heeft in een eerdere instantie ook aangegeven dat een verkeersbestemming in dit gebied niet past. Bovendien wordt het woongenot van de huidige bewoners mogelijk ook door een fietspad aangetast.
- Het tracé van een fietspad zal ingewikkeld worden. Er is een verplichte afstand tot bomen waar beschermde soorten (alle vogels zijn beschermd) nestelen, regelmatig rusten of anderszins verblijven. Tijdens de raadsvergadering waarin werd besloten tot de bouw liet de wethouder aan de Raad weten dat het fietspad zou leiden tot vermindering van het autogebruik voor de afstand van Dieren Noordoost en het winkelgebied. Wanneer je de mogelijke fietsroute gaat bemeten zal er geen verkorting van de afstand zijn. Vanaf de meeste locaties in Dieren Noordoost wordt de afstand zelfs groter.*
- Nog wel een punt om tegen het fietspad te zijn is de verharding, asphalt. (water opvang gebied).*
8. In het bouwplan is aandacht voor levensloopgeschiktheid, zodat de woningen, ook op de lange termijn voor verschillend doelgroepen kunnen worden ingezet.
- 8.1 **ADVIES: speel goed in op demografische ontwikkelingen: levensloopbestendige woningen voor ouderen.** Volgens de in kaart gebrachte demografische ontwikkelingen aangehaald in de Evaluatie Woonvisie 2014-2020 van de gemeente zal het aantal huishoudens in de gemeente Rheden vanaf 2025 dalen. Wel zal het aantal eenpersoonshuishoudens toenemen (ouderen).

- 8.2 **AANVULLEND ADVIES:** *geef mensen uit de buurt voorrang zodat de toestroom van westerlingen wordt tegen gegaan en richt je vooral op senioren woningen zodat er meer doorstroom mogelijk is. Vooral starters en senioren kunnen moeilijk aan een woning komen. Ouderen werken wel mee aan kleinere woningen waardoor het aantal van 35 gehaald kan worden.*
9. Bij de ontwikkeling worden de principes van natuurinclusief bouwen toegepast waarmee de nieuwe bebouwing positief bijdraagt aan de natuurwaarden in het gebied.
- 9.1 Voorgescreven wordt om bij natuuronderzoek ter voorbereiding op bouwplannen gebruik te maken van een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor ecologisch advies en onderzoek. Buiting, die een quickscan in het gebied heeft uitgevoerd, is overigens geen lid van dat Netwerk (zie ook punt 6.5). **VRAAG: Wanneer in het proces volgt een onderzoek door een bureau van het Netwerk?**
- 9.2 **AANVULLEND ADVIES:** *natuurlijke materialen gebruiken bij de bouw; duurzaam hout, of duurzaam gemaakt op een biologisch verantwoorde manier. Overweeg woningen zonder tuin; omliggend bos in gezamenlijke tuin; onderhoudsarm; past goed bij senioren; voorkomt allemaal schuttingen; past goed bij natuur inclusief bouwen. Een goede afstand houden t.o.v. de bomen en dikke takken, dit tegen brandgevaar.*
- 9.3 **AANVULLEND ADVIES:** *neem de volgende informatie ter harte: Het is onjuist te stellen dat natuur-inclusief bouwen rond de bouwlocatie positief bijdraagt aan de natuurwaarden, zoals men soms wil doen geloven. Meerwaarde wordt vaker genoemd maar is in geval van nieuwe woonwijken nooit ergens gerealiseerd. Alle toekomstige woonactiviteiten gaan ten koste van natuur en ecologie. Waar bewoning komt vertrekt (een deel) van de er voorheen levende soorten. De natuur zal nooit zijn opgewassen tegen de mens die haar plek inneemt. Natuur-inclusief bouwen betekent op z'n best dat er minder wordt ingegrepen in de aanwezige natuur. Het betekent soms dat zo mogelijk enige compensatie voor een enkele soort wordt geboden. Bijvoorbeeld het creëren van holtes voor vleermuizen, het achterwege laten van activiteiten waar zich de overblijvende natuur bevindt e.d. Rond menselijke activiteiten (bouwen en wonen, aanleg infrastructuur, gebruik van natuurgebied) is altijd sprake van een zone van intensieve beïnvloeding. In de Wet Natuurbescherming worden wat dit betreft afstanden aangegeven. De verwachting mag er zijn dat de aanleg van het fietspad van de bouwlocatie naar de noordzijde voor een aantal beschermde soorten desastreus zal uitpakken. In ieder geval denken we hier aan de roofvogels (ransuil, bosuil, spechtensoorten, boommarter). In tegenstelling tot wat velen denken sluiten natuur en bewoning elkaar in principe uit. Waar de bebouwing komt, schuift de natuur een stukje op. Wanneer de overblijvende natuur voldoende ruimte behoudt blijft het doorgaans bij opschuiven en vertrekken alleen soorten die ruimtegebrek ervaren. Wanneer die ruimte er niet is, namelijk wanneer het overblijvende gebied te klein wordt, verdwijnt de natuur.*

Overig punten van aandacht

Los van de reacties op en adviezen over de uitgangspunten zijn ook nog de volgende punten van belang:

10.1 Eerder is door ons gevraagd om een onderhoudsplan van het bosgebied. Er wordt dan geantwoord dat dat er pas komt bij de ontwikkeling van de planvorming. Maar de planvorming ziet als het goed is juist niet (meer) op het bos. Een catch 22? **VRAAG:** Wat gaat de gemeente nu doen aan onderhoud in het gebied? Waarbij het uitdrukkelijk natuurlijk de bedoeling is de natuur de natuur te laten. Maar de gemeente moet toch wel een visie/plan voor dit gebied op papier hebben, juist om te voorkomen dat er “zomaar” wordt gesnoeid of anderszins onderhoud wordt gepleegd.

10.2 Graag wijzen wij u op de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over het relativiteitsvereiste en soortenbescherming, met name daar waar het de verwevenheid betreft van het belang van natuurbescherming en het belang van omwonenden bij het behoud van een goede kwaliteit van de directe leefomgeving van die omwonenden. Het in kaart brengen van het leefgebied (verblijfplaatsen, maar bijvoorbeeld ook migratieroutes en territoria) is in dat licht essentieel. **ADVIES:** breng deze informatie/jurisprudentie in kaart, uiteraard voor zover dit niet al is gebeurd, en betrek dit in het verdere traject.

10.3 *Deze week stond er op de Voorpagina van de Regiobode een artikel onder de titel : “Provincie: “maak je dorp of stad groen en klimaatslim”. En daarin o.a.: “Een groene stad of dorp draagt bij aan de biologische diversiteit en is beter voorbereid op weersextremen als gevolg van klimaatsveranderingen. Met de Challenge Groene Icoonprojecten daagt de provincie Gelderland gemeenten, ondernemers en andere partijen uit hun stad of dorp groen en klimaatslim te maken”. Er is zelfs een prijs van 100.000 euro aan verbonden. Past ons “dorpsbos” niet prachtig binnen dit beleid?!? Er staan al schitterende oude bomen en als je die niet kapt, hoef je er ook geen nieuwe bomen voor te herplanten. Bovendien is er al een flinke biodiversiteit aanwezig, die je niet hoeft te ontwikkelen. Het “Imbos bos” staat bovendien op een cruciale plaats om de CO2 van alle vrachtwagens die over de Kanaalweg de wijk Dieren N.O ernstig bedreigen, weg te werken. Het bos staat ook langs de Imboslaan, een ontsluitingsweg bij calamiteiten, heeft de Gemeente zo bepaald. Zo is deze weg met alle vrachtverkeer kortgeleden anderhalf jaar gebruikt. De Imboslaan ligt tussen de Vogelwijk en Dieren N.O. en het bos heeft zodoende ook een duidelijke functie naar de bewoners van de Vogelwijk. **VRAAG:** Is het een optie om deze “Challenge” van de provincie bij de ontwikkelingen rond het Imbos bos te betrekken? Zodat niet iets ontwikkeld hoeft te worden, wat er al kant en klaar ligt?*

Tot slot

Hopelijk biedt bovenstaande u de nodige aanknopingspunten om mee te nemen in de kadernota. In ieder geval is dit advies in alle zorgvuldigheid tot stand gekomen. We zijn ons ervan bewust dat er een hoop vragen en extra informatieverzoeken naar voren komen in dit advies. Dit komt ook omdat zaken al langere tijd onduidelijk zijn en ook niet duidelijk is welke informatie wanneer wel beschikbaar komt. Al eerder hebben we dit met elkaar besproken. We zien uw reactie op de punten tegemoet en blijven uiteraard graag bereid tot meedenken. We hopen dat een informatiebijeenkomst voor omwonenden toch nog mogelijk zal zijn.